

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.132

26.1.2023.

Beograd

ZAPISNIK

Sa 131. sednice Komisije za žalbe, održane 26.1.2023. godine u 18 sati u prostorijama Saveta za štampu

Prisutni svi članovi Komisije: Jelka Jovanović, Olivera Milošević, Nadežda Budimović, Vlado Mareš, Dragan Đorđević, Vida Petrović Škero, Tamara Skrozza, Zlatko Čobović, Jelena Petković, Snežana Andrejević i Bojan Cvejić

Ostali prisutni: Ivana Stojkov, studentkinja i Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

- 1.Razmatranje žalbe Srđana Nonića na tekst objavljen na portalu „Južne vesti“
- 2.Razmatranje prve žalbe Nenada Nešovića zbog fotografija objavljenih na portalu „Glas zapadne Srbije“
- 3.Razmatranje druge žalbe Nenada Nešovića na tekstove objavljene na portalu „Glas zapadne Srbije“
- 4.Razmatranje žalbe Nenada Nešovića na tekst objavljen na portalu „Informer.rs“
5. Razmatranje žalbe Nenada Nešovića na tekst objavljen na „Media portalu“
6. Razmatranje žalbe Nenada Nešovića na tekst objavljen na portalu „PP Media“
7. Razmatranje žalbe Nenada Nešovića na tekst objavljen na portalu „Zlatar info“
- 8.Razmatranje žalbe Mie Kulić na tekst objavljen na portalu „Rešetka“
- 9.Razmatranje žalbe Autonomnog ženskog centra na tekstove objavljene na portalima: „Alo.rs“, „Telegraf.rs“, „Novosti.rs“, „Nova.rs“, „Informer.rs“ i „Pink.rs“
- 10.Razmatranje žalbe Zlatka Čobovića na tekst objavljen u dnevnom listu „Srpski telegraf“

1.Srđan Nonić, novinar i urednik portala „Narodna inicijativa“ podneo je žalbu zbog toga što su „Južne vesti“, kako je naveo, preuzele temu koji je on pokrenuo tekstem na svom portalu, a da nisu navele prvi izvor informacije, već su se pozvale na izjavu gradonačelnice, datu lokalnoj

televiziji, kao na početnu informaciju. U toku rasprave, Snežana Andrejević je rekla da u ovom slučaju nema povrede autorskog prava, odnosno povrede Kodeksa novinara, jer se tekst u „Južnim vestima“ u potpunosti razlikuje od Nonićevog teksta, nema nikakvog preuzimanja delova tog teksta, niti parafraziranja, jer oni pristupaju slučaju sa sasvim drugog aspekta. Istog mišljenja bio je i Zlatko Čobović, koji je naglasio da tema nije autorsko delo, niti bilo ko ima „tapiju na temu“ i dozvoljeno je da i drugi autor obradi isti temu. Prekršaj Kodeksa bio bi da je preuzet, prepisan ili parafraziran tekst ili njegov deo, što ovoga puta nije slučaj. Dragan Đorđević je takođe smatrao da je žalba neosnovana, da su tekstovi različiti i da su „Južne vesti“ osvetlile problem iz sasvim druge perspektive. Olivera Milošević se saglasila sa tim da bavljenje određenom temom nije ničije ekskluzivno pravo i da to što je jedan medij obradio neku temu ne isključuje mogućnost da se i drugi mediji time bave. Dodala je da u ovakvim žalbama vidi i neku vrstu zloupotrebe Komisije za žalbe, koja se sve češće uvlači u sukob lokalnih medija koji se „međusobno tužakaju“. Ima mnogo ozbiljnih i važnijih prekršaja Kodeksa kojima bi Savet trebalo da se bavi i zato bi trebalo apelovati na medije da prestanu sa ovakvim ponašanjem. Navela je da na to da postoji neki animozitet između ova dva medija ukazuje i činjenica da je u odgovoru na žalbu dva puta naglašeno da je gradonačelnica slučajno saznala za divlju gradnju, iako to nije istina. Vida Petrović Škero je ukazala i na to da se kod nas inače ne primenjuje precedentno pravo, a kad je reč o prekršajima Kodeksa mora se odlučivati uvek u vezi sa konkretnim slučajem, pa se prethodne odluke Komisije, na koje se žalilac poziva, ne mogu uzeti kao važeće u svim situacijama. Komisija je, potom, jednoglasno odlučila da nije bilo prekršaja Kodeksa novinara Srbije.

2, Nenad Nešović podneo je žalbu zbog toga što je portal „Glas zapadne Srbije“ četiri puta objavio njegovu fotografiju, bez njegove saglasnosti i navodeći drugog autora. Jelena Petković je ocenila da je u ovom slučaju jasno da je reč o kršenju autorskih prava, a sama činjenica da je ista fotografija objavljena četiri puta ukazuje na to da nije u pitanju greška. Dodala je da za ovakvim prekršajima Kodeksa nema nikakve potrebe, jer mediji mogu jednostavno da pitaju kolege da objave njihove fotografije i onda neće doći u situaciju da plaćaju i visoke sudske kazne, koje mogu biti fatalne po male medije. Snežana Andrejević je takođe smatrala da Kodeks jeste prekršen, ali je skrenula pažnju i na to da je autor fotografije reagovao gotovo tri godine nakon što je fotografija objavljena prvi put, te da se možda ne bi dogodilo da je objave još tri puta da je odmah potražio zaštitu svojih autorskih prava. Zlatko Čobović je rekao da pretpostavlja da je žalilac video poslednju objavljenu fotografiju i onda tražio dalje, pa je tako došao i do ostalih, a da ne bi da spekulise o tome da li je to uradio da bi imao potporu za tužbu. U svakom slučaju, žalba je podneta u propisanom roku i Kodeks jeste prekršen. Komisija je, nakon diskusije, jednoglasno odlučila da su prekršene tačka 2 poglavlja IV i tačke 1 i 2 poglavlja IX.

3.-7. Komisija je vodila objedinjenju raspravu o ostalim žalbama Nenada Nešovića, jer je sadržaj tekstova u svih pet medija gotovo identičan i preuzet sa portala „Glas zapadne Srbije“. Olivera Milošević je rekla da je ono što imamo u ovim žalbama rak rana novinarske profesije, a da „Glas zapadne Srbije“ prednjači u tome, ratuje protiv kolega, koje se često žale na taj medij. Ovoga puta, medij je izašao iz svoje lokalne sredine, bavi se slučajem kolegice iz Topole i, bez obzira na to što je ona članica udruženja čiji je predsednik vlasnik GZS, nedopustivo je obračunavati se sa kolegama na ovakav način – ono što je objavljeno ne stoji, vodi se hajka protiv kolege i ne omogućava mu se da bilo šta odgovori, a onda to preuzimaju i drugi mediji. Ponovo je naglasila da se Komisija sve češće bavi ratom koji mediji vode jedni protiv drugih i da bi trebalo aprolovati na njih da prestanu sa tim. Zlatko Čobović je zaključio, međutim, da to neće moći da se prekine samo apelom i rekao da misli da će ovakvih žalbi biti i ubuduće. Naglasio je da su ovi tekstovi vid isкупljenja „Glasa zapadne Srbije“ prema kolegici, koja je kolateralna šteta njihovog sukoba sa Nešovićem, odnosno njegovom redakcijom. Oni su

njegovu fotografiju objavili prvi put 2020. godine, ona je istu fotografiju objavila 2021. i 2022. godine i tako „uletela“ u obračun dve redakcije. Rekao je da je Kodeks prekršen, jer u tekstovima nisu navedene tačne činjenice. Nešović je imao pravo da je tuži zbog objavljivanja fotografije, ona je pristala na nagodbu, iako je tražio više novca, a svega toga u tekstu nema. Vida Petrović Škero je rekla da reč o očiglednoj zloupotrebi medija, jer su izostavljanjem određenih činjenica, pa čak i nekim sitnim netačnim stvarima, kao što je povećavanje novčanog iznosa koji je tražio, želeli da stvore privid kod građana da je reč o čoveku koji nekome nešto otima. Navela je da je ranije imala dilemu kako Komisija treba da postupa u ovakvim slučajevima, odnosno da li treba da bude uzdržana, ali sada smatra da, zbog toga što je to ponašanje toliko neetičko, „koliko god da nas zatrpavaju takvim žalbama, treba da ih zatrpamo detaljnim odlukama do koje mere oni krše Kodeks“, jer u protivnom nikad neće biti bolje. Komisija mora da kaže da zakon mora da se poštuje, a da mali mediji, sa malim budžetom, moraju da budu još oprezniji, ne smeju da se igraju nepoštovanja etičkih i zakonskih normi, ako znaju da sudski spor može im ugrozi opstanak. I Savet i sva novinarska udruženja moraju stalno da podsećaju da novac iz državnog budžeta ne smeju da dobijaju mediji koji stalno krše Kodeks. Jelka Jovanović je postavila pitanje u vezi sa objavljivanjem Nešovićeve fotografije sa Instagrama u okviru tekstova, na šta se takođe žalio - budući da su novinari i fotoreporteri javne ličnosti, da li je potrebno tražiti dozvolu za objavljivanje njihovih fotografija. Vida Petrović Škero je objasnila da je stepen trpljenja koji javne ličnosti moraju da pokažu vezan samo za nadoknadu nematerijalne štete, a ne za kršenje etičkog kodeksa, dok je Tamara Skrozza ukazala i na to da je veoma bitan kontekst u kojem se fotografija objavljuje. Jelena Petković je rekla da joj nije do kraja jasan lanac objavljivanja fotografija – ako ja tražim od nekoga fotografiju i dobijem je, možda ne znam da nije njegova. U svakom slučaju, Kodeks je prekršen, jer se tekstovima etiketira i targetira kolega koji je dobio sudski spor jer je neko više puta, bez saglasnosti, objavio njegovu fotografiju, zbog čega ovakvo pisanje medija na mnogo nivoa nije u redu. Tamara Skrozza je dodala da su mediji mogli u ovom slučaju da se bave fenomenom, a ne konkretnim čovekom. Snežana Andrejević je dodala i da nijedan medija ne amnestira od odgovornosti to što je od nekoga tražio i objavio fotografiju koja nije njegova, jer je to isto kao da je kupio ukraden automobil. Zna se kako se dokazuje autorstvo, ali je svima, čini se, potrebna edukacija u ovoj oblasti, a ne da se sve prepušta sudovima koji od slučaja do slučaja daju odgovore na pitanje kako se dokazuje autorstvo. Komisija je jednoglasno odlučila da su svi mediji prekršili tačke 1 i 4 poglavlja I i tačku 3 poglavlja V, kao i da su svi, sem portala „Informer.rs“, objavljivanjem Nešovićeve fotografije sa Instagrama prekršili i tačku 1 poglavlja VII.

7. Mia Kulić je u žalbi navela da je, kao građanka, komentarisala tekst Dragana Marinkovića, urednika portala „Rešetka“, nakon čega je on na portalu, na Fejsbuk strani portala i na svojoj Fejsbuk strani izneo brojne uvrede, vulgarne komentare i neistine na njen račun, pozivajući na javni linč. U toku diskusije, Nadežda Budimović je rekla da nije reč o novinskom izveštaju, već o autorskom tekstu, komentaru novinara. O nekim stvarima koje navodi, autor je pisao i ranije, a sada je izneo još neke informacije koje je u međuvremenu prikupio o osobi o kojoj piše i, pod uslovom da je to što je objavio tačno, tekstom nije prekršen Kodeks. Snežana Andrejević je takođe mislila da nema prekršaja Kodeksa, tekst jeste malo grub, ali nije ni žaliteljaka bila „negruba“ prema suprotnoj strani i očigledno je da postoji neki lični ili partijski sukob među njima. Dodala je da je bila zapanjena da radnici Centra za socijalni rad, imaju svoje nevladine organizacije koje se bave istom delatnošću, i rade sa istim strankama, i da je to jeste problem na koji se mora ukazati. Dodala je da, bez obzira što bi neko ovde mogao biti oštećen, misli da je ovakva žalba zloupotreba Komisije. Olivera Milošević je rekla to nije usamljen slučaj i da zna nekoliko radnika centara za socijalni rad čije nevladine organizacije dobijaju novac iz budžeta što, po svemu sudeći, ne predstavlja kršenje zakona. U samom tekstu na koji se Mia Kulić žalila nema, ocenila je, nikakvih uvreda, ni vulgarnosti, te je žaliteljka mogla da pošalje

demanti (koji nije privilegija samo javnih ličnosti), za koji Komisija nema razloga da misli da ne bi bio objavljen. Vida Petrović Škero je podsetila da je urednik ponudio da objavi odgovor, ali da je ona zatražila da se tekst ukloni, iz čega je jasno da ne želi da se o tome uopšte piše. Dodala je da očigledno u Centru za socijalni rad u Leskovcu ima problema, što se vidi i iz žalbi koje Savet dobija, i nije ništa čudno što se građani plaše da o tome javno govore, ali ako to duže vreme stiže sa svih strana, onda novinar to mora da napiše. Komisija je na kraju jednoglasno odlučila da Kodeks nije prekršen.

8. Autonomni ženski centar podneo je žalbu protiv ukupno deset medija zbog tekstova u kojima se izveštava o slučaju lažnog prijavljivanja silovanja, po njihovom mišljenju sa mnogo nepotrebnih i nepotkrepljenih detalja, samo na osnovu anonimnih izvora. Četiri medija su objavila reagovanje AŽC u vezi sa ovim tekstom, čime je taj deo žalbe rešen, pa je Komisija razmatrala deo žalbe koji se odnosio na preostalih šest medija. Vida Petrović Škero je najpre istakla da je dobro da se žalba našla na dnevnom redu sednice, jer je bilo dilema u vezi sa tim da li AŽC ima pravo da se žali u ovom slučaju. Dodala da se tekstovi odnose na slučaj koji jeste u okviru delatnosti kojom se ta organizacija bavi i da je dobro da se razgovara o tome kako se izveštava o jednoj veoma važnoj i osetljivoj temi, ali da misli da Kodeks nije prekršen onako kako su one to navele u žalbi. Žalba nije napisana u ime osobe na koju se tekst odnosi, nego u ime mogućih silovanih žena, a o tome se ne može govoriti ako se ne uzmu u obzir prethodni tekstovi u kojima je pisano da žena jeste silovana. Tada niko nije reagovao na detalje iz tih tekstova, a sada je normalno da mediji objave da nije baš tako bilo i možda je i normalno da se zaštititi izvor – policija ili saradljiv momak. Ovakvih tekstova ne bi bilo da oni prvi nisu neprofesionalno napisani. Možda bi, da se žalila ta žena, mogla nešto više da ispriča, ali AŽC nije dokazao ono na šta se žali. Bojan Cvejić se saglasio sa tim da nije bilo povrede prava na privatnost, ali je mislio da bi ovakvo pisanje moglo da se podvede pod kršenje Kodeksa, jer se u tekstovima iznose detalji poput onih da se žena „odala alkoholu“, „da je labilna“, „da je htela da se osveti bivšem dečku“, što uopšte nije ni u kakvom javnom interesu, već je reč o senzacionalističkom i neprofesionalnom izveštavanju. Nadežda Budimović bila je sličnog mišljenja, rekla je da nema onih prekršaja Kodeksa na koje je ukazao AŽC, ali da je prekršena tačka koja se odnosi na dužnu novinarsku pažnju - i tonom tekstova i onim što je izabrano da se stavi kao citat, jer su mediji izvukli ono što podržava mizogen stav. Da li su ovi tekstovi nastali zato što su prethodno objavljeni tekstovi da je bila silovana ili zato što je policija objavila zanimljivo saopštenje da je žena odustala od prijave pre poligrafskog ispitivanja, ne zna, ali veruje Autonomnom ženskom centru da žene često odustaju od prijave zbog procedura u kojima su izložene neprijatnostima. Snežana Andrejević je, međutim, rekla da iz prakse zna da slučajevi lažnog prijavljivanja silovanja uopšte nisu retki, ali da je, s druge strane, način na koji se žrtve svakog nasilja, a posebno seksualnog, tretiraju u procesu koji prethodi suđenju zastareo i ponovo povređuje žrtve, koje moraju po pet, šest puta da ponavljaju iskaze. Zato misli da AŽC nije u pravu kad praktično želi da isključi pisanje, priču i raspravu o lažnim prijavama silovanja i da će ovi tekstovi uticati na žene da odustanu od prijave, jer je lažno prijavljivanje krivično delo i ta osoba će verovatno biti procesuirana i preći joj možda i zatvorska kazna. Zato bi poruka trebalo da bude samo da se pažljivo izveštava, jer je ovde potpuno zaštićena privatnost žene, a šta je sa mladićima koji su lažno optuženi i koji će, pošto žive u maloj sredini, doživotno biti pod sumnjom da su to uradili, ali da je ona odustala jer se uplašila. Dodala je da je ovo strašno ozbiljan slučaj i da je zato važno da se o njemu razgovara, jer nije sigurna „kakav lek treba da se preporučiti“. Olivera Milošević je rekla da će u ovom slučaju biti uzdržana, zbog sukoba argumenata. Sa jedne strane, sasvim razume sve što je Snežana Andrejević rekla, posebno o lažno optuženim mladićima, ali, sa druge strane, misli da je i AŽC u pravu kad je reč o načinu na koji su mediji izvestili o ovome. Kroz ove tekstove provejava neka vrsta senzacionalizma i sve je na tankoj granici. Saglasna je sa žaliocem i da se tako smanjuje empatija javnosti i na neki način relativizuje silovanje. Takođe, u jednom od medija, neimenovani izvor proglašava

osobu koja je prijavila silovanje labilnom i kaže da joj treba pomoć druge vrste. Forma neimenovanih izvora ne može se koristiti za ovakvo iznošenje mišljenje, istakla je, i dodala i da joj smeta odgovor jednog od medija koji obraćanje AŽC zaštitniku građana da ispita postupanje policije ocenjuje kao političko delovanje. Naglasila je da mi, kao građani, ne znamo šta se tačno desilo, ne moramo bezrezervno da verujemo policiji i treba da sačekamo da se utvrdi da li njeno postupanje bilo u redu. Vlado Mareš je ocenio da je u ovom slučaju bila vest i da je čovek ujeo psa i da je pas ujeo čoveka i da je to za medije neodoljivo. Ima u tekstu i „mačo gluposti“ tipa – ona pijana, a on saradljiv i ubedljiv, ali to, po njemu, nije ništa strašno u gomili tekstova na temu koja i zaslužuje toliki broj tekstova i to oštrijih i žustrijih novinarski, jer bi moralo mnogo više da se priča o problemu grupnog silovanja. Dragan Đorđević je rekao da mu u svemu ovome najviše smeta trenutak, jer ne veruje da su nadležni organi još zatvorili taj slučaj da bi bili poznati svi detalji, a sve vreme informacije cure u medije. Rekao je da je bio u dilemi kako da glasa, ali s obzirom na to da nije poznat identitet osobe, misli da Kodeks nije prekršen. Tamara Skrozza je istakla da su mediji požurili i u prvim tekstovima kada je objavljeno da je bilo silovanja i kada su objavili da je reč o lažnoj prijavi. Ni prva vest nije smela da izađe u javnost, a onda je ta akcija dovela do reakcije i sve je bilo loše, nesenzitivno i na brzinu. Snežana Andrejvić je dodala da je i policija morala odmah da reaguje saopštenjem i upozorila medije da ne smeju da prejudiciraju rešenje i da ne krše pretpostavku nevinosti, ali i da ugrožavaju istragu. Posle rasprave, za odluku da je prekršena tačka 1 poglavlja V glasala su tri člana Komisije, dok je za odluku da Kodeks nije prekršen glasalo sedam članova Komisije, jedna članica je bila uzdržana, pa je odlučeno da nema prekršaja Kodeksa.

8. Član Komisije Zlatko Čobović podneo je žalbu zbog teksta koji je, kako je naveo, objavljen u okviru kampanje protiv tužioca Predraga Milovanovića, sa ciljem da se on diskredituje i tako utiče na ishod suđenja za paljenje kuće Milana Jovanovića i prebijanje Željka Matorčevića, novinara portala „Žig info“. Čobović je bio isključen iz rasprave i odlučivanja o ovoj žalbi. Vida Petrović Škero je imala dilemu da li je prekršena tačka 5 poglavlja I, kako je predloženo, pošto nije bila sigurna da li je reč o klevetama i glasinama. Bila je, međutim, sigurna da treba dodati tačku po kojoj novinar ne sme slepo da veruje izvoru koji sledi svoje interese, jer je očigledno da u ovom slučaju postoji interes da se tužilac uništi zbog slučajeva koje vodi. Vlado Mareš je rekao da pozdravlja podnošenje ove žalbe, jer su upravo ovakvi tekstovi ono na šta članovi Komisije moraju da reaguju. pošto je reč o medijima koji uzurpiraju javni prostor i prosto je neverovatno šta sebi dozvoljavaju da objavljuju, zato što imaju jaka politička leđa. Vida Petrović Škero je dodala da treba posebno imati u vidu da ovakav tekst nije potpisan nijednim imenom. Komisija je, posle diskusije, jednoglasno odlučila da su prekršene tačke 1,2 i 5 poglavlja I, tačke 2 i 3 poglavlja V i smenica u okviru tačke 1 poglavlja II.

Sednica je završena u 19.50 sati.

Zapisnik vodila

Predsedavajuća

Gordana Novaković

Tamara Skrozza